SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.: 21/2353
Dok.nr: 21/14520
Arkiv:
Saksbehandler: Johnny Kvalø
Dato: 18.06.2021

Valg av strategisk retning for Vesterålskraft

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
096/21	Formannskapet	23.06.2021
047/21	Kommunestyret	24.06.2021

Vedtak som innstilling fra Formannskapet - 23.06.2021 - 096/21
Kommunestyret sender sak om salg av Vesterålskraft tilbake til kommunedirektør.

1. Kommunestyret ber kommunedirektør utrede angitte forhold for Sortland kommune ved eventuelt salg eller fusjon av Vesterålskraft AS eller datterselskaper.
2. Kommunestyret ber om at det oppnevnes et eksternt kvalifisert selskap som foretar en verdivurdering av Vesterålskraft AS
3. Kommunestyret ber om god dialog mellom eierne for å bli enige om videre prosess.
4. Kommunestyret setter ned et utvalg bestående av ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som deltar i dialogen med øvrige eiere i videre prosess.
5. Videre salgsprosess av datterselskap får en rådgivende behandling i kommunestyret før det vedtas i generalforsamlingen i Vesterålskraft AS. Salg av aksjepost i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret og eventuelle oppkjøp av aksjer til kommuner som selger i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret
6. Avklare om Vesterålskraft kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.
7. Kommunestyret ber eierne i Vesterålskraft AS bestille at Vesterålskraft forhandler om forlenget vedståelsesfrist.
8. Eksterne kostnader dekkes av disposisjonsfond med inntil 1 mill.

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. Sortland kommune gir sin tilslutning til at Vesterålskraft AS godtar budet fra Troms Kraft AS, slik modell 4 skisseres, med kontantvederlag og aksjer i ARVA inntil 2%

2. Sortland kommune ber styret i Vesterålskraft AS foreta avklaringer og sluttføre forhandlinger om nødvendige avtaler og annen transaksjonsdokumentasjon.

3. Hvis det ikke fattes 3 like vedtak i kommunestyrene i Bø, Øksnes og Sortland bes kommunedirektøren gjøre følgende avklaringer innen 20.8.2021:

a. Ekstern jurisdisk vurdering om askjonæravtalens punkt 1, er til hinder for at en kommune ikke kan selge sin aksjepost (uten enstemmighet fra de 2 andre eierne).

b. Avklare om Vesterålskraft AS *kan* kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.

Kommunestyret - 047/21

KS - behandling:

Alternativt forslag fra Rødt, foreslått av Christoffer Ellingsen, Rødt

1 Kommunestyret i Sortland går inn for å vurdere på nytt bakgrunnen for en prosess om mulig salg/samarbeid/fusjon av Vesterålskraft.

Begrunnelse:

Eiermeldinga fra 2016 er lagt til grunn for denne prosessen sjøl om de ytre rammene fremma gjennom NVE/RME etter 2016 er endra i forhold til drift av nettselskaper. Kommunestyret er blant annet skeptisk til at jevnlig utbytte til eierne skal være kriterium for strategisk utvikling av en grunnleggende samfunnsfunksjon som burde være sjølkost og bidra til å gi selskapet nødvendig finansiell styrke til nødvendig investering og drift.

2 Kommunestyret i Sortland går derfor inn for å stoppe nåværende prosess som er satt i gang med utgangspunkt å søke andre eierforhold for Vesterålskraft.

Arbeidet med å stake ut ei strategisk utvikling for selskapet må starte med bygge en faglig og politisk plattform. I faglighet ligger blant annet å definere juridiske forhold og behov for blant annet kompetanse og teknologisk utvikling. I politisk ligger utfordringer med å bygge gode lokalsamfunn med stor trygghet i vid forstand og sikre innbyggerne stabil og tilstrekkelig strømforsyning - samtidig som storsamfunnet legger stramme rammer for lokal forvaltning.

3 Videre prosess fra eierne må være så langt som mulig å samordne felles interesser og tiltak internt i selskapet. Dette bør være på plass før generalforsamling i neste omgang gjøre endelig vedtak om rammer og tiltak for utvikling av strategi for Vesterålskrafts framtid. I dette må utvida regional løsning ha sterkt fokus.

4 Formannskapet drøfter oppfølging av kommunestyrets vedtak.

Tilleggsforslag fra SV, foreslått av Ina Beate A. Jensen, Sosialistisk Venstreparti

Ber om at de samfunnsmessige ringvirkningene av å beholde lokalt eierskap skal være en del av den videre utredningen.

Forslag nytt punkt 9, foreslått av Karl-Erling Nordlund, Senterpartiet

Utredning ferdigstilles Innen utløp av August, eventuelt senere dersom vedståelsesfrist forlenges.

Representantene Einar Mårstad (H) og Arnhild Duås (H) fratrådte i forbindelse med behandling av habilitetsspørsmål.

Habilitetsvurdering i politisk sak 047/21:

- Behandling
  Einar Mårstad har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.

  Vedtak
  Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd jfr. forvaltningslovens § 6 andre ledd, vedtar kommunestyret at Einar Mårstad er inhabil i KS sak nr. 047/21.

  Fremlagte forslag til vedtak for representanten Einar Mårstad (H) ble vedtatt med 17 stemmer (3 R, 5 Ap, 2 SV, 7 Sp) mot 6 stemmer (5 H, 1 Frp).
  Representanten Lasse Karlsen (H) møtte som varamedlem i saken.

Habilitetsvurdering i politisk sak 047/21, Arnhild Duås:

- Behandling
  Arnhild Duås har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.

  Vedtak
  Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd jfr. forvaltningslovens § 6 andre ledd, vedtar formannskapet at Arnhild Duås er inhabil i KS sak nr. 047/21.

  Fremlagte forslag ble enstemmig vedtatt. Representanten Mette Gabrielsen (H) møtte som varamedlem i saken.

Votering:
Formannskapets innstilling ble vedtatt med 22 stemmer (7 H, 5 Ap, 7 SP, 2 SV og 1 FrP) mot 3 stemmer (3 R)
Alternativt forslag fra Rødt falt med 3 stemmer (3 R) mot 22 stemmer (7 H, 5 Ap, 7 SP, 2 SV og 1 FrP).
Tilleggsforslag fra SV ble vedtatt med 15 stemmer (7 H, 2 Sp, 2 SV, 1 FrP og 3 R) mot 10 stemmer (5 Ap og 5 SP)
Forslag til nytt pkt. 9 fra Karl-Erling Nordlund ble vedtatt med 22 stemmer (7 H, 5 Ap, 7 SP, 2 SV og 1 FrP) mot 3 stemmer (3 R).

KS - vedtak:

Kommunestyret sender sak om salg av Vesterålskraft tilbake til kommunedirektør.

1. Kommunestyret ber kommunedirektør utrede angitte forhold for Sortland kommune ved eventuelt salg eller fusjon av Vesterålskraft AS eller datterselskaper.
2. Kommunestyret ber om at det oppnevnes et eksternt kvalifisert selskap som foretar en verdivurdering av Vesterålskraft AS

3. Kommunestyret ber om god dialog mellom eierne for å bli enige om videre prosess.
4. Kommunestyret setter ned et utvalg bestående av ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som deltar i dialogen med øvrige eiere i videre prosess.
5. Videre salgsprosess av datterselskap får en rådgivende behandling i kommunestyret før det vedtas i generalforsamlingen i Vesterålskraft AS. Salg av aksjepost i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret og eventuelle oppkjøp av aksjer til kommuner som selger i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret
6. Avklare om Vesterålskraft kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.
7. Kommunestyret ber eierne i Vesterålskraft AS bestille at Vesterålskraft forhandler om forlenget vedståelsesfrist.
8. Eksterne kostnader dekkes av disposisjonsfond med inntil 1 mill.
9. Utredning ferdigstilles Innen utløp av August, eventuelt senere dersom vedståelsesfrist forlenges.

Ber om at de samfunnsmessige ringvirkningene av å beholde lokalt eierskap skal være en del av den videre utredningen.

Formannskapet - 096/21

FS - behandling:

Alternativt forslag fra Rødt, foreslått av Christoffer Ellingsen, Rødt

1 Kommunestyret i Sortland går inn for å vurdere på nytt bakgrunnen for en prosess om mulig salg/samarbeid/fusjon av Vesterålskraft.

Begrunnelse:

Eiermeldinga fra 2016 er lagt til grunn for denne prosessen sjøl om de ytre rammene fremma gjennom NVE/RME etter 2016 er endra i forhold til drift av nettselskaper. Kommunestyret er blant annet skeptisk til at jevnlig utbytte til eierne skal være kriterium for strategisk utvikling av en grunnleggende samfunnsfunksjon som burde være sjølkost og gi nødvendig finansiell styrke til nødvendig investering og drift.

2 Kommunestyret i Sortland går derfor inn for å stoppe nåværende prosess som er satt i gang med utgangspunkt å søke andre eierforhold for Vesterålskraft. Arbeidet med å stake ut ei strategisk utvikling for selskapet må starte med bygge en faglig og politisk plattform. I faglighet ligger blant annet å definere juridiske forhold og behov for blant annet kompetanse og teknologisk utvikling. I politisk ligger utfordringer med å bygge gode lokalsamfunn med stor trygghet i vid forstand og sikre innbyggerne stabil og tilstrekkelig strømforsyning - samtidig som storsamfunnet legger stramme rammer for lokal forvaltning.

3 Videre prosess fra eierne må være så langt som mulig å samordne felles interesser og tiltak. Dette bør være på plass før generalforsamling i neste omgang gjøre endelig vedtak om rammer og tiltak for utvikling av strategi for Vesterålskrafts framtid.

4 Formannskapet drøfter oppfølging av kommunestyrets vedtak.

Felles forslag H, Ap, SP og FrP, foreslått av Tove Mette Bjørkmo, Arbeiderpartiet

Kommunestyret sender sak om salg av Vesterålskraft tilbake til kommunedirektør.

1. Kommunestyret ber kommunedirektør utrede angitte forhold for Sortland kommune ved

eventuelt salg eller fusjon av Vesterålskraft AS eller datterselskaper.
2. Kommunestyret ber om at det oppnevnes et eksternt kvalifisert selskap som foretar en verdivurdering av Vesterålskraft AS
3. Kommunestyret ber om god dialog mellom eierne for å bli enige om videre prosess.
4. Kommunestyret setter ned et utvalg bestående av ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som deltar i dialogen med øvrige eiere i videre prosess.
5. Videre salgsprosess av datterselskap får en rådgivende behandling i kommunestyret før det vedtas i generalforsamlingen i Vesterålskraft AS. Salg av aksjepost i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret og eventuelle oppkjøp av aksjer til kommuner som selger i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret
6. Avklare om Vesterålskraft kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.
7. Kommunestyret ber eierne i Vesterålskraft AS bestille at Vesterålskraft forhandler om forlenget vedståelsesfrist.
8. Eksterne kostnader dekkes av disposisjonsfond med inntil 1 mill.

Habilitetsvurdering i politisk sak 096/21:

- Behandling:
  Einar Mårstad har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.

  Forslag til vedtak:
  Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd jfr. forvaltningslovens § 6 andre ledd, vedtar formannskapet at Einar Mårstad er inhabil i FS sak nr. 096/21.

  Fremlagte forslag til vedtak for representanten Einar Mårstad (H) ble vedtatt med 6 stemmer (1 R, 3 SP, og 2 AP) mot 2 stemmer (1 H og 1 Frp). Representanten Ann Cathrin Stafseth (H) møtte som varamedlem i saken.

Votering:

Innstillingen falt med 0 stemmer mot 9 stemmer (3 SP, 2 Ap, 2 H, 1 R og 1 FrP).
Fremlagte forslag fra Rødt falt med 1 stemme mot 8 stemmer (3 SP, 2 Ap, 2 H og 1 FrP).
Fremlagte fellesforslag ble vedtatt med 8 stemmer (3 SP, 2 Ap, 2 H og 1 FrP) mot 1 stemme (1 R).

FS - vedtak:

Kommunestyret sender sak om salg av Vesterålskraft tilbake til kommunedirektør.

1. Kommunestyret ber kommunedirektør utrede angitte forhold for Sortland kommune ved eventuelt salg eller fusjon av Vesterålskraft AS eller datterselskaper.
2. Kommunestyret ber om at det oppnevnes et eksternt kvalifisert selskap som foretar en verdivurdering av Vesterålskraft AS
3. Kommunestyret ber om god dialog mellom eierne for å bli enige om videre prosess.
4. Kommunestyret setter ned et utvalg bestående av ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som deltar i dialogen med øvrige eiere i videre prosess.

5. Videre salgsprosess av datterselskap får en rådgivende behandling i kommunestyret før det vedtas i generalforsamlingen i Vesterålskraft AS. Salg av aksjepost i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret og eventuelle oppkjøp av aksjer til kommuner som selger i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret
6. Avklare om Vesterålskraft kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.
7. Kommunestyret ber eierne i Vesterålskraft AS bestille at Vesterålskraft forhandler om forlenget vedståelsesfrist.
8. Eksterne kostnader dekkes av disposisjonsfond med inntil 1 mill.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Med grunnlag i generalforsamlingens vedtak 22. juni 2020 og eiermøte 26. oktober 2020 har styret i Vesterålskraft AS («**Vesterålskraft**») arbeidet med utredninger og forhandlinger med sikte på å anbefale en sammenslåing av hele eller deler av Vesterålskraft-konsernet med annen tilsvarende virksomhet. Konsernstyret nedsatte et forhandlingsutvalg, som ble gitt et mandat basert på eiermeldingen og eiernes uttrykte forventninger høsten 2020.

Forhandlingsutvalgets mandat har vært å arbeide med sikte på å fremme et fusjonsalternativ som styrker konkurranseevnen og hvor den kritiske størrelsen på fagkompetansen opprettholdes, utløser lavere nettleie for innbyggere og næringsliv, bidrar til mer effektiv drift av virksomheten som øker utbytteevne og verdi, sikrer lokale kompetansearbeidsplasser der virksomheten er lokalisert i dag, at ingen skal miste jobben som et resultat av fusjonen og at eierne skulle sikres muligheter for å få oppgjør i en kombinasjon av kontanter og aksjer etter egen vurdering.

I mars 2021 besluttet Vesterålskraft å gå i forhandlinger med Troms Kraft, hvoretter Lofotkraft fremsatte bud på hele Vesterålskraft-konsernet. Etter avklaring med eierne besluttet styret å gå videre med Troms Kraft og Lofotkraft.

26. mai 2021 innga Troms Kraft og Lofotkraft endelige bud.

Lofotkraft Holding innga bud på hele Vesterålskraft-konsernet. Virksomhetene i Vesterålskraft verdsettes til MNOK 900 før justeringer for netto gjeld ved overtakelse. Basert på balansen per 31. desember 2020 indikerer dette en kjøpesum på ca. MNOK 630.

Saken tar for seg 3 ulike senarioer:

1 Vesterålskraft AS fortsetter som før, åkalt 0-alternativ

2 Vesterålskraft AS selges til Lofofkraft AS, kontantoppgjør med og uten aksjer i Lofotkraft AS

3 Vesterålskraft AS (produksjon og nett) selges til Tromskraft AS, kontantoppgjør med og uten aksjer i Arva

FAKTA I SAKEN

Innledning

Kommunedirektøren oppfatter det slik at det politisk er gitt mandat i generalforsamlingen for å utrede salg og at valget i denne saken dreier seg om hvorvidt et av tilbudene kan aksepteres. Innledningsvis i saken belyser kommunedirektøren bakgrunn og opplysninger som kan gi et lite innblikk i noen av forordningene til et aksjeselskap.

Bakgrunn

Revidert eiermeldingen fra Vesterålskraft AS ble behandlet av Sortland kommunestyre 15.12.2016 jfr. sak 073/16, og ble enstemmig vedtatt. Vedtektene fra Vesterålskraft AS fremkommer blant annet i eiermeldingen fra 2016. I tilegg til vedtektene foreligger det en aksjonæravtale (1997) mellom eierne, Bø kommune, Øksnes kommune og Sortland kommune.

I aksjonæravtalen mellom Vesterålskraft Nett AS § 1 fremkommer det følgende: *Generalforsamlingsvedtak i saker om vedtektsendringer, oppløsning av selskapet og andre saker som etter lovgivningen krever tilslutning fra et kvalifisert flertall krever enstemmighet*.

I det videre forkortes:

- **B**ø kommune, **Ø**ksnes kommune og **S**ortland kommune (**BØS**).
- **V**esteråls**k**raft AS forkortes **VK**
- **L**ofot**k**raft AS forkortes **LK**
- **T**roms **K**raft AS forkortes **TK**

Vedtekter og aksjonæravtale

Vedtekter/ reglene er, innefor lovens rammer, bindende for selskapet selv. (Det er ingen begrensninger i hva slags regler som kan innbefattes i vedtektene, så lenge de ikke strider med ufravikelige rettsregler).

Den grunnleggende forskjell mellom vedtekter og aksjonæravtaler, er at vedtektene regulerer selskapets rettsforhold, mens aksjonæravtalen bare regulerer utøvelsen av aksjonærrettigheter.

Det er ingen regler i aksjeselskapslovgivingen eller andre lover som benytter betegnelsen" aksjonæravtale". Betegnelsen har i seg selv ingen rettslig betydning, men må behandles som enhver avtale i forhold til alminnelig kontraktsrett og andre lover som angår innholdet i avtalen, eksempelvis aksjeloven. Det er derfor vanskelig å fastsette helt eksakt hva en aksjonæravtale

kan inneholde eller ikke før den er i strid med aksjeloven eller andre prinsipper i aksjeselskapsretten. Avtalen skaper et kontraktsforhold mellom avtalepartene og må vurderes på bakgrunn av den alminnelige kontraktsrett. Dette innebærer at aksjonæravtalen bare binder de aksjonærene som er part i avtalen. Selskapets vedtekter er imidlertid bindende både for selskapets aksjonærer, for selskapsorganene og utenforstående. Vedtektene kan også brukes til å fravike lovens bestemmelser og en aksjonæravtale kan fravike loven i større grad enn det er tillatt i vedtektene.

Slik kommunedirektøren oppfatter aksjonæravtalen mellom partene, regulerer denne hvordan de 3 aksjonærene (BØS) skal stemme på generalforsamlingen. Tilbudet fra TK og LK er av forskjellig karakter, og behandles ulikt.

LK sitt bud (byr på hele konsernet) innebærer at hver enkelt eierkommune gjør eierbehandlingen i kommunestyret (kommunestyresak og ikke generalforsamlingssak).

TK sitt bud (salg av 2 datterselskap) er juridisk/foremelt sett en sak som behandles av generalforsamlingen, og er i utgangspunktet dette som (gjeldende) aksjonæravtale regulerer.

Eierandeler og aksjeantall

Under gir kommunedirektøren en overordnet forklaring på hva ulike eierandeler betyr for en aksjonær i et selskap.

- **10 % / 20 % eierandel**

  Hvis kommunen eier mindre enn 10 % av aksjene kan man kreve aksjeposten innløst dersom et morselskap eier 90 % av aksjene i selskapet. Dersom kommunen eier mer enn 10 % av aksjene i (et ordinært) *aksjeselskap* kan man kreve ekstraordinær generalforsamling i selskapet. (For *allmennaksjeselskap* er grensen minst 20 % av aksjekapitalen i et kan kreve ekstraordinær generalforsamling).

- **1/3 eierandel**

  Hvis eierforholdet utgjør mer nenn 1/3 flertall av aksjene har man såkalt negativt flertall. Dette medfører at man kan «blokkere» vedtektsendringer, fusjoner, fisjoner, kapitalforhøyelser og kapitalnedsettelser.

  50 % eierandel

- Eier man mer enn 50 % av aksjene kan man ha avgjørende innflytelse på valg av styret. Styret bestemmer bl.a. hvor mye som skal deles ut i utbytte til aksjonærene.

2/3 eierandel

- Aksjonær med mer enn 2/3 eierandel har bestemmende innflytelse på de fleste områder i selskapet. Man kan bl.a. vedta fusjoner, fisjoner, kapitalforhøyelser og kapitalnedsettelser, oppløsning av selskapet og endre vedtektene.

90 % eierandel

- Dersom et aksjeselskap (og allmennaksjeselskap) eier 90 % av aksjene, har aksjonæren rett til å innløse minoritetsaksjonærene og bli 100 % eneeier av selskapet.

1. [Bø/Sortland/Øksnes] kommune gir sin tilslutning til at Vesterålskraft AS godtar budet fra Troms Kraft AS.
2. Deler av vederlaget som Vesterålskraft AS mottar for aksjene i Vesterålskraft Nett AS skal gjøres opp slik at Vesterålskraft AS blir eier av 2 % av aksjene i Arva AS. Den resterende delen av vederlaget for aksjene i Vesterålskraft Nett AS og hele vederlaget for Vesterålskraft Produksjon AS skal mottas som kontantoppgjør.
3. [Bø/Sortland/Øksnes] kommune ber styret i Vesterålskraft AS foreta avklaringer og sluttføre forhandlinger om nødvendige avtaler og annen transaksjonsdokumentasjon.

Personalmessige vurderinger

LK tilbyr alle ansatte ti års jobbgaranti med samme oppmøtested som i dag. Arbeidsgivers styringsrett beholdes og alle ansatte skal som utgangspunkt beholde geografisk arbeidssted, hvis ikke annet ønskes av den ansatte.

TK tilbyr alle ansatte i VK Produksjon og VK Nett 10 års jobbgaranti. Garantien gis med rett til arbeid i enten Troms Kraft-konsernet (som inkluderer Arva), Bodø Energi-konsernet eller de to selskapene som forutsettes etablert i budet (elektrifiseringsselskap og fjernvarmeselskap). I tillegg tilbyr TK å finansiere eventuelle frivillige sluttpakker dersom det ikke er mulig å finne relevante arbeidsoppgaver for ansatte i morselskapet etter gjennomføring av transaksjonen.

Antall ansatt i Vesterålskraf AS	
Morselskap	10
Nettselskap	37
Kraftprod og fj. Varme	5
Bredbånd	6
Lærlinger	3
Sum	**61**

Økonomiske vurderinger

Alternativ 0, videre drift

Relativt små fagmiljø for de ansatte. Vesterålskraft-konsernet har i dag 61 ansatte (inkludert 3 lærlinger). Det stilles stadig høyere krav til kompetanseutvikling for å holde tritt med utviklingen innen monopolvirksomheten i nett og den konkurranseutsatte virksomheten som bredbånd. Med relativt små fagmiljøer opplever konsernet det som krevende å vedlikeholde og utvikle kompetansen innen de enkelte områdene i takt med omgivelsenes krav og forventing. Krav om effektivisering mv. gjør det mer sannsynlig med en reduksjon i samlet bemanning over tid (primært innen nett og stab/støtte). Nettselskapet utgjør en betydelig del av konsernets totale virksomhet og vil være dimensjonerende for fellesfunksjoner, slik at valg av strategisk løsning for nettselskapet får derfor betydning for hele konsernet.

Svak lønnsomhet i nett i. Reguleringsmyndigheten for energi (RME, tidligere NVE) har ansvar for den økonomiske reguleringen av nettvirksomheten i Norge. Reguleringen skal sørge for at monopolvirksomheten innen nett oppnår en rimelig avkastning på kapitalen gitt at den driftes kostnadseffektivt. I dag tilsvarer dette ca. 5 % normal avkastning for et gjennomsnittlig effektivt nettselskap. Nettselskaper som er mindre enn 100 % effektive (dvs. gjennomsnittlig effektive) vil få lavere avkastning, men ikke lavere enn null i dagens regulering. Et nettselskaps tillatte inntekter styres årlig av RME gjennom såkalte inntektsrammer.

I 2021 var det 113 selskaper som fikk tildelt en inntektsramme fra RME. RME måler årlig nettselskapenes kostnadseffektivitet basert på selskapenes reviderte regnskaper og rangerer selskapene mot hverandre for å avgjøre det enkelte selskaps relative effektivitet. Et nettselskaps relative effektivitet viser hvor kostnadseffektivt de løser sine oppgaver. Det vil si hvor mye ressurser (kostnader) de bruker for å bygge, drifte og vedlikeholde nettinfrastrukturen. En NVE-effektivitet lavere enn 100 % betyr at andre nettselskaper med samme omfang på virksomheten løser oppgaven billigere. Omfang på nettselskapets oppgaver forstås som kilometer nett, antall kunder, antall nettstasjoner, mv. Formål med monopolreguleringen er å beskytte kundene mot unødig høy nettleie.

Vesterålskraft er i 2021 målt til å være 83 % effektive i distribusjonsnettet og 97 % effektive i regionalnettet, dette gir en samlet effektivitet på 85,2 % i 2021. Basert på selskapets egne prognoser fremover viser beregninger utført av Thema Consulting Group at NVE effektiviteten til Vesterålskraft

Nett vil holde seg stabilt rundt dagens nivå ved å fortsette som eget selskap. Dersom Vesterålskraft Nett skal oppnå 100 % NVE effektivitet innen 2027, så vil VK Nett måtte redusere årlige driftskostnadene med over 35 % i forhold til selskapets forventede kostnadsnivå, tilsvarende 23 millioner kroner i 2027. Dette vurderes ikke å være et realistisk scenario, selv med omfattende bemanningsreduksjoner. Og derfor vil eierne måtte forvente lavere avkastning og lønnsomhet og risiko for lavere verdi ved Null-alternativet (drive videre som i

dag).

Vurdering i forbindelse med LoVe-alternativet a. LoVe-alternativet ville innebære en fusjon mellom Vesterålskraft, Lofotkraft, Andøy Energi og Trollfjord (eksklusiv bredbåndsvirksomheten til Trollfjord som de ønsket å holde utenfor). Dette alternativet ble grundig utredet i tett samarbeid mellom alle fire selskapene i perioden november 2020 til januar 2021, og Vesterålskraft vurderte dette alternativet i forhold til både Null-alternativet og Troms Kraft/Arva.

b. LoVe-alternativet ville bidratt til større fagmiljøer enn Null-alternativet, men fortsatt mindre enn alternativet fra Troms Kraft/Arva.

c. LoVe-alternativet ville gitt grunnlag for realisering av kostnadssynergier, men alle fire selskapene er i dag langt under gjennomsnittlig effektivitet i bransjen. Samlet effektivitet ville trolig være i overkant av dagens effektivitet i Vesterålskraft, men dersom et slikt selskap skulle oppnå gjennomsnittlig effektivitet (100 %) innen fem år ville det måtte redusere kostnadene med i størrelsesorden 35-45 % av dagens kostnader. Sammenlignet med et eventuelt eierskap i Arva som er godt over 100 % effektive i dag og har et mål om å være det framover også, ville eierne få langt lavere avkastning og utbyttegrunnlag i LoVe-alternativet.

d. Nettleieutviklingen i LoVe-alternativet ble vurdert til å være bedre enn Null-alternativet, basert på muligheten til å realisere kostnadssynergier ved en sammenslåing av selskapene. Arva har en av landsdelens laveste nettleier i dag og kostnadsbesparelser som følge av sammenslåingen mellom Nordlandsnett og Troms Kraft Nett vil gi grunnlag for å opprettholde et konkurransedyktig og relativt lavt nettleienivå også framover. LoVe-alternativet ble derfor vurdert som svakere enn Troms Kraft/Arva alternativet i forhold til å kunne sikre kundene i Vesterålen en konkurransedyktig nettleie i framtiden.

e. LoVe-alternativet innebar ingen konkrete planer om nye arbeidsplasser i Vesterålen, men ville samlet innebære færre ansatte i eksisterende virksomhet gitt at formålet med fusjonen skulle være å bli mer kostnadseffektive. Troms Kraft/Arva-alternativet innebar tilførsel av arbeidsplasser til Vesterålen i form av et felles nettkundesenter for Arva og en felles finansiell satsning og oppbygning av et elektrifiseringsselskap med hovedkontor i Vesterålen. Selskapet ville bli tilført nødvendig kapital for å ansette folk og investere i ny infrastruktur for elektrifisering av transport til havs og til lands i hele landsdelen

Fortsatt relativt høy nettleie i Null-alternativet i. Kundene til VK Nett betaler en nettleie som

er beregnet basert på selskapets tillatte inntekter delt på antall kunder. Nettselskaper med større kundemasse har flere kunder å dele faste kostnader på, og vil dermed ha grunnlag for en lavere nettleie pr. kunde. Vesterålskraft vil i Null-alternativet bare kunne påvirke nettleien ved å redusere egne kostnader. Ved en fusjon med et nettselskap med relativt sett større kundemasse i forhold til nettinfrastrukturen de drifter vil medføre lavere nettleie for Vesterålskundene blant annet fordi det er flere kunder å dele kostnadene på. Budet fra Troms Kraft som innebærer en fusjon med Nord-Norges største nettselskap i antall kunder (Arva), vil innebære en umiddelbar reduksjon i nettleie for kundene i Vesterålen. Budet fra Lofotkraft innebærer også en nettleiereduksjon, men da i form av en garanti utstedt på 10 år fra 2024, blant annet fordi Lofotkraft i dag har høyere nettleie enn VK Nett, og å slå sammen nettleien i Lofotkraft og VK Nett uten en slik garanti, ville bety høyere nettleie for kunder i VK Nett.

Alternativ 1 Lofotkraft Holding

Lofotkraft Holding innga bud på hele Vesterålskraft-konsernet. Virksomhetene i Vesterålskraft verdsettes til MNOK 900 før justeringer for netto gjeld ved overtakelse. Basert på balansen per 31. desember 2020 indikerer dette en kjøpesum på ca. MNOK 630.

Hele vederlaget kan gjøres opp kontant, men Bø kommune, Sortland kommune og Øksnes kommune tilbys også at inntil 35 % av vederlaget gjøres opp ved utstedelse av aksjer i morselskapet i Lofotkraft-konsernet (Lofotkraft Holding AS) og dermed blir eiere i dette selskapet på samme måte som de nåværende eierkommunene. Dersom Bø kommune, Sortland kommune og Øksnes kommune ønsker å motta størst mulig vederlag i form av aksjer i Lofotkraft, vil dette gi en samlet eierandel på 15 %, fordelt med 5,25 % på Bø kommune, 5,25 % på Sortland kommune og 4,5 % på Øksnes kommune. Budet forutsetter at Lofotkraft kjøper minst 51 % av aksjene i Vesterålskraft. Vesterålskraft Nett AS («**VK Nett**») vil bli opprettholdt som eget selskap med hovedkontor i Sortland og egne tariffområder så lenge Bø kommune, Sortland kommune eller Øksnes kommune eier minst 5 % av aksjene i Lofotkraft (vetorett).

Lofotkraft har satsningsområdene «De Grønne Øyene 2030» og Lofotkraft Muligheter AS med aktiviteter innen elektrifisering innen blant annet kystfiskeflåten og sjømatnæringen, elektrisk lading i Lofoten, samt lokal produksjon av hydrogen. Lofotkraft Muligheter AS vil utvide sitt fokus til å omfatte det grønne skifte og elektrifiseringen i Vesterålen, men medarbeider og kontor i Sortland og Svolvær.

> LK tilbyr en garantert nettleiereduksjon fra 2024 tilsvarende 5 øre/kWh sammenholdt med forventet utvikling, med justering for KPI, noe som tilsier en reduksjon i nettleie på MNOK 16.

Alternativ 2 Tromskraft

TK innga bud på Vesterålskraft Produksjon AS («**VK Produksjon**») og VK Nett. VK Produksjon og VK Nett verdsettes samlet til MNOK 592 før balansekorrigeringer ved overtakelse. Basert på balansen per 31. desember 2020 indikerer dette en kjøpesum på ca. MNOK 371, hvorav ca. MNOK 22 investeres i fjernvarmevirksomhet og et nytt elektrifiseringsselskap.

I henhold til budet vil Vesterålskraft motta et kontantbeløp som vederlag for VK Produksjon.

For VK Nett tilbys Vesterålskraft også oppgjør fullt ut i kontanter, med mulighet for at en del av vederlaget

gjøres opp ved at Vesterålskraft mottar inntil 2 % av aksjene i Arva, et nettselskap eiet av Troms Kraft (60 %), Bodø Energi (36 %) og Dragefossen (4 %). VK Nett vil bli fusjonert inn i Arva.

Budet forutsetter at Vesterålskraft, Troms Kraft og Bodø Energi hver forplikter seg til å investere MNOK 20 i et selskap som skal arbeide med løsninger for elektrifisering innen transportsektoren, for eksempel havner og ladeinfrastruktur. Dette selskapet skal lokaliseres i Sortland, og være eiet av VK, TK og Bodø Energi med 1/3 hver. Videre skal fjernvarmevirksomheten i VK Produksjon overføres til et selskap som skal være eiet av VK, TK, Bodø Energi og Dragefossen med 25 % hver, og hvor eierne finansierer kjøpet av fjernvarmevirksomheten ved å betale MNOK 2,1. I tillegg etableres felles nettkundesenter for Arva i Vesterålen.

> Tilbudet fra TK innebærer at VK Nett sine kunder vil få samme nettariffer som Arva sine øvrige kunder så snart som praktisk mulig. TK analyser viser at dette kan gi en samlet nettleiereduksjon for VK Nett sine kunder på MNOK 19 per år.

Under skisseres 4 ulike modeller som beregner oppgjøresvederlaget for begge tilbudene, med og uten aksjer:

Modell 1: Salg til LK kontantbeløp

Salgssum 631

	Utbetales
Bø	221
Sortland	221
Øksnes	189

Modell 2: Salg til LK kontant + aksje

Salgssum 410

	Utbetales
Bø	144
Sortland	144
Øksnes	123

Modell 3: Salg til TK kontantbeløp

Salgssum 347

	Utbetales
Bø	121
Sortland	121
Øksnes	104

Modell 4: Salg til TK kontant+ aksje

Salgssum 287

	Utbetales
Bø	100
Sortland	100
Øksnes	86

Andre økonomiske vurderinger

Utbytte fra Vesterålskraft AS

Sortland kommune har de siste 10 årene mottatt ca. 45 mill kr i utbytte fra Vesterålskraft AS. Årlig utbytte framkommer tabellen under:

Utbetalt dato	Utbytte i kr
08.07.2011	-2 904 300
01.08.2012	-1 652 700
31.10.2012	-2 450 000
16.07.2013	-233 333
05.09.2014	-2 135 000
14.08.2015	-1 253 000
16.12.2015	-815 500
21.09.2016	-234 500
22.12.2016	-815 500
17.08.2017	-2 695 000
29.08.2018	-2 975 000
23.09.2019	-4 709 250
17.08.2020	-8 564 520
14.08.2020	-3 689 000
14.08.2020	-652 408
31.12.2020	-9 096 661
Sum	**-44 875 672**

Dette innebærer et årlig gjennomsnittlig aksjeutbytte på kr 4,5 mill kr. Tar en bort ekstra aksjeutbytte i 2021 fra Fjordkraft Holding AS (ca. 18,3 mill kr) blir gjenomsnittlig årlig aksjeutbytte ca. 2,6 mill kr.

Kommunedirektøren legger til grunn at totalutbytte som kommunen har gjennom sitt eierskap i VK, utgjør i snitt ca 4,5 mill kr pr år.

Generelle betraktninger som region og samfunnsøkonomiske forhold

Arbeidsplasser i regi av også VK vil for vesterålen som region også være et fortrinn, i den forstand at disse bidrar til økt evne til å produsere ulike «varer og tjenester». I tillegg til at attraktive arbeidsplasser er med å være en tiltrekningskraft til regionen er det også direkte relatert til inntekter som både kommer den enkelte kommune, men også region som helhet til gode.

Skatteelement(er)

Siden kommuner ikke har selskapsskatt fra selskaper, og at skattleggingen av bedriftenes overskudd i sin helhet går til staten (dette gjelder trinnskatten og trygdeavgiften også), har i utgangspunktet ikke et hovedkontors beliggenhet noen «kommunaløkonomiske» fordeler.

Men de som arbeider på et hovedkontor (alle arbeidsplasser), så mottar kommunen

kommunen skatteinntekter.

Skatt på alminnelig inntekt fra personer fordeles mellom stat, fylkeskommune og bostedskommune på følgende måte; Av skattesatsen på 22 % får staten og fylkeskommunen 9,85 % og kommunen 12,15 %. Med andre ord mottar kommunen litt over halvparten av alminnelig inntektsskatt fra oss som personlige skattytere. Det er bostedsadressen som er avgjørende for i hvilken kommune skatten havner.

Også når det gjelder utbyttebeskatning så skattes denne (etter aksjonærmodellen/skjermingsfradrag) med 31,68 % på aksjonærens hånd (bostedsadresse til aksjonæren avgjør).

Formuesskatten fra privatpersoner fordeles med 0,15 % til staten og 0,70 % til bostedskommunen

Generelt kan en også grovt kalkulere at en kommune får (over rammetilskuddet) et gjennomsnitt pr. innbygger på kr 55 000,- pr. år

Gjennomsnittlig inntekt inkludert overtid var i 2020 kr 623 040,-. Gjennomsnittlig skatteinntekt til kommunen pr. person kan stipuleres til kr 45 000,-.

Dette indikerer at hver enkelt «gjennomsnittlig sysselsatt» i en kommune kan genere ca. kr 100 000,- i økte inntekter til en kommune (ikke hensyntatt eventuelle justeringer i skatteutjenving) pr. år.

Uten å gå for langt i en samfunnsøkonomisk vurdering på hvordan flere sysselsatte som handler lokalt/regionalt bidrar til levende lokalsamfunn, er lokale og regionale arbeidsplasser svært viktig for både en kommunal og regionaløkonomisk utvikling.

Folkehelse vurderinger

Slik kommunedirektøren vurderer saken, har det gjennom utredningsperioden fra juni 2020 vært en bred involvering av ansatte i prosessen.

Et viktig moment i forhold til ansatte i VK, vil tidsperspektivet for vedtak være et moment. Generelt bør avgjørelser som har med arbeidsforhold vedtas uten å strekke for langt ut i tid, da dette kan medøre usikkerhet og uro blant ansatte.

Faglige vurderinger

Styret i Vesterålskraft anbefaler Bø kommune, Sortland kommune og Øksnes kommune å gi sin tilslutning til at Vesterålskraft godtar budet fra Troms Kraft fordi dette tilbudet best oppfyller de kriteriene eierne har fastsatt i mandat utgått av eiermeldingen.

Uavhengig av hvilket budalternativ eierne godtar, vil det være behov for dialog og forhandlinger mellom Vesterålskraft og den prefererte budgiveren for å avklare endelige verdsettelser, ansattes muligheter, sikkerhet for utvikling av nettleien, gjennomføringsmodeller, overdragelsesavtaler og annen transaksjonsdokumentasjon. Dette her helt vanlig ved denne typen prosesser.

Eierkommunene inviteres til å gjøre fatte følgende vedtak:

a. [Bø/Sortland/Øksnes] kommune gir sin tilslutning til at Vesterålskraft AS godtar budet fra Troms Kraft AS.
b. Deler av vederlaget som Vesterålskraft AS mottar for aksjene i Vesterålskraft Nett AS skal gjøres opp slik at Vesterålskraft AS blir eier av 2 % av aksjene i Arva AS. Den resterende delen av vederlaget for aksjene i Vesterålskraft Nett AS og hele vederlaget for Vesterålskraft Produksjon AS skal mottas som kontantoppgjør.
c. [Bø/Sortland/Øksnes] kommune ber styret i Vesterålskraft AS foreta avklaringer og sluttføre forhandlinger om nødvendige avtaler og annen transaksjonsdokumentasjon.

Kommunedirektørens vurderinger

Som saken og styrets redegjørelse beskriver, er det utredet to ulike alternativ for strategisk retning for VK. I kommunedirektørens beregninger legges gjennomsnittlig aksjeutbytte fra Vesterålskraft AS på 4,5 mill kr til grunn.

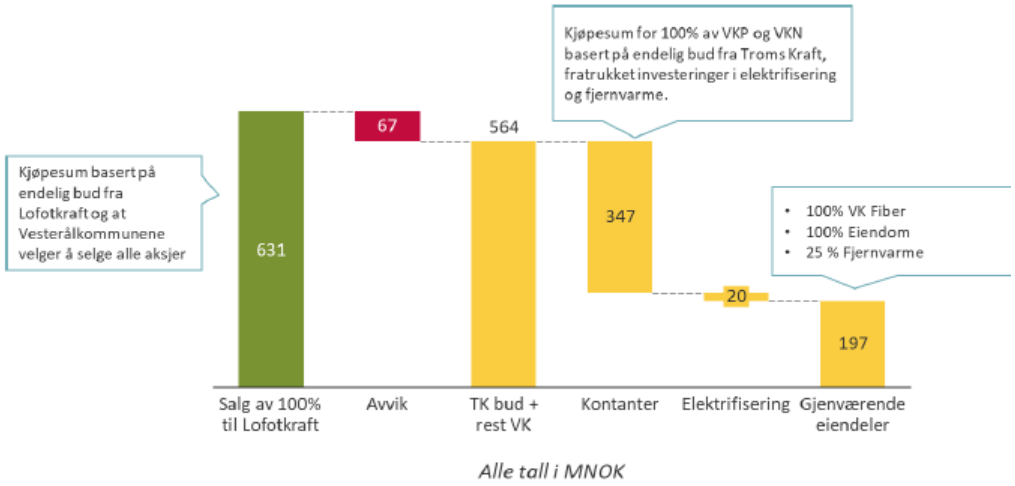
Alternativ 1 (modell 1): Lofotkraft Holding.

I dette tilfellet er kjøpesummen 630 mill kr og kan fordeles i sin helhet til kommunene. I dette tilfellet mottar Sortland kr 221 mill kr. Dette innebærer at det fremover i tid, ikke vil tilkomme noen form for akjseutbytte til kommunen. I forhold til gjennomsnittlig avkastning fra VK, må kommunen ha en avkastning på «oppgjørskapitalen» på 2,03 % (gitt samme fremtidig gjennomsnittsavkastning som Vesterålskraft AS har frembragt siste 10 år).

Alternativ 2 (modell 2): Lofotkraft Holding.

Ved å selge selskapet og motta aksjer vil Sortland motta 144 mill kr og aksjer for 77 mill kr (5 %). Dette innebærer at kommunen *kan* motta et utbytte på ca 1 mill kr, tilsvarende 1,29 % avkastning (på aksjeporteføljen på 5 % i LK). For å kompensere for nåværende utbytte fra VK må avkastning på resterende oppgjørsstol (144 mill kr) være ca 2,4 %, tilsvarende 3,5 mill kr.

Oppsummert så fremkommer oppgjøresformen fra Lofotkraft AS slik:

Alternativ 2 (modell 3) Troms kraft

Med alternativene knyttet til Troms kraft, er det Vesterålskraft AS som mottar vederlaget. Kommunedirektøren har lagt inn som en forutsetning at kontantvederlaget utdeles eierne som ekstraordinært utbytte. I dette tilfellet selges Vesterålskraft produksjon og nett i sin helhet til TK- produksjon og oppgjøret er kontanter med eller uten 2 % i aksjer (Arva).

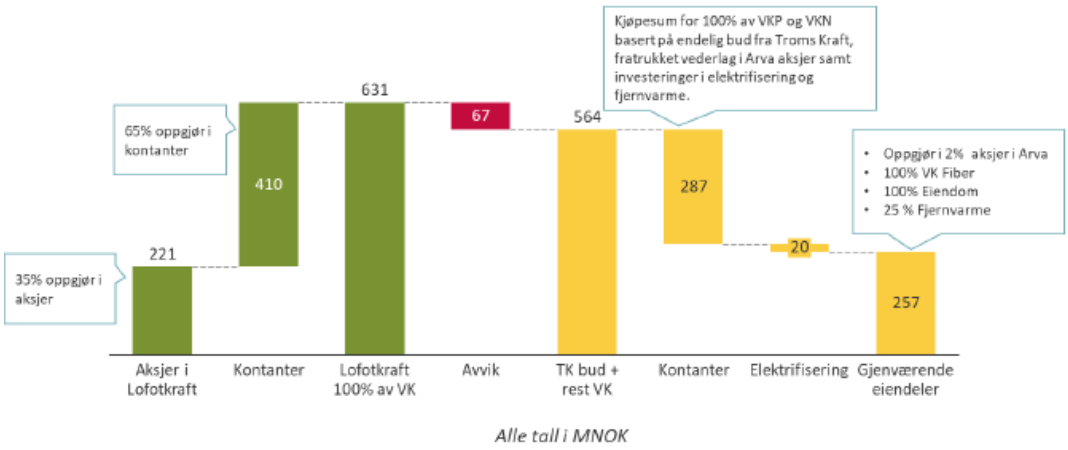
I dette tilfellet sitter BØS igjen med 100 % eierandel i Vesterålen bredbånd, Eiendom og 33 % av et elekrifiseringsselskap og 25 % av et fjernvarmeselskap. Det betinger videre at BØS er med å investere i fjernvarmevirksomhet og nytt elektriffiseringsselskap.

Kontantbudet til Sortland, formelt til Vesterålskraft AS, er på 121 mill kr. I dette tilfellet mottar VK (kommunen) ikke utbytte fra ny eier, men eierkommunene *kan* motta utbytte fra «egne» selskaper (VK fiber, eiendom og fjernvarme). Totalt utbytte kan stipuleres til 5 mill kr, hvor Sortlands andel kan være 1,75 mill kr. «avkastning» på kontantbeløp (121 mil kr) må i dette tilfellet utgjøre en årlig avkasning på 2,75 mill kr/ 2,27 %.

Alternativ 2 (modell 4) Troms kraft

I dette tilfellet mottar kommunen et kontantvederlag på 100 mill kr og en 2 % aksjepost i Arva. Her gjelder samme forutsetning som i modell 3 ovenfor- kommunen mottar utbytte fra egne selskap på ca 1,75 mill kr. Avkastningen på Arva aksjene og kontantvederlaget vil samlet utgjøre også her 2,75 mill kr/2,27 %. Ut fra et eierståsted medfører i utgangspunktet en 2 % eierandel ingen særlig innflytelse i et selskap, men det er en eierandel i et større selskap. Gjennomsnittlig utbytte fra ARVA legges til grunn og medfører at VK kan motta et utbytte på ca 2 mill kroner. Fordelt på eierne utgjør dette en avkastning på 3,27%

Oppsummert så fremkommer oppgjøresformen fra Troms Kraft AS slik:

KONKLUSJON

Slik saken er fremstillt anser ikke kommunedirektøren at det såkallte null- alternativet, hvor Vesterålskraft som liten aktør, ikke vil være økonomisk bærekraftig over tid.

På dette tidspunktet er kommunedirektøren kjent med at innstillingene fra Øksnes og Bø har 2 ulike anbefalninger. Øksnes innstiller på å selge til LK, og Bø innstiller på lik linje med Sortland, salg til TK. På bakgrunn av, i utgangspunktet, 2 ulike innstillinger fra de 3 eierkommunene anbefaler kommunedirektøren i sin innstilling at saken vedtas i 3 punkter.

Det ene punktet er at VK selges til TK med kontantvederlag på kr 347 mill kr. Det andre punktet er at saken utsettes til august og at kommunedirektøren avklarer følgende 3 momenter (da det foreløpig skisseres 2 ulike løsninger):

- Et moment er at det bør foretas en jurisdisk vurdering om askjonæravtalens punkt 1, er til hinder for at en kommune ikke kan selge sin aksjepost (uten enstemmighet fra de 2 andre eierne).

- Et annet moment er om Vesterålskraft AS *kan* kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut, og slik at de 2 resterende eierkommunene indirekte har «styring» på de 4 ulike salgsalternativene. Dette punktet kan gjøre seg gjeldene hvis det ikke er enighet mellom hvilken tilbyder som velges av (LK eller TK).

- Et siste moment er at den (kommunale) bokføring av de ulike alternativene ikke er tilstrekkelig utredet. Slik at på dette punktet må kommunedirektøren be om ekstern bistand for avklaring av bokføringen. Dette vil kun ha betydning for den kommunale anvendelsen av kontantvederlaget.

Kommunedirektøren ser verdien i å beholde regionale arbeidsplasser i lang tid fremover, og anbefaler at det også videre fremover etableres og utvikles nye arbeidsplasser i regionen. Ved at et av alternativene medfører at kommunen, i tilegg til kontantoppgjør også kan beholde flere av selskapene tilegges dette vekt. Selv om det er Sortland kommune som mottar skatt/ramminntekter for de som jobber og bor i kommunen, kommer dette hele regionen til gode i form av regionattraktivitet. Det er heller ikke gitt at alle fremtidige arbeidsplasser i selskapene skal/må utvikles lokalt på Sortland, og hvor de siste befolkningsstatistikkene viser at de fleste kommuner i Vesterålen siste året har høyere populasjonsvekst enn Sortland.

Uavhengig av hvilket budalternativ eierne godtar, vil det være behov for dialog og forhandlinger mellom Vesterålskraft og budgiveren for å avklare endelige verdsettelser, ansattes muligheter, sikkerhet for utvikling av nettleien, gjennomføringsmodeller, overdragelsesavtaler og annen transaksjonsdokumentasjon. Dette her helt vanlig ved denne typen prosesser.

Kommunedirekøren vil anbefale et salg til Tromskraft AS med kontantvederlag og aksjepost inntil 2% i Arva, jfr modell 4 i saksutredningen.

Vedlegg:
Utdypende informasjon til kommunestyrene 170621
Presentasjon VK eiere 07.06.21
Orientering VK i felles kommunestyremøte 15.6
Tillegg til Lofotkraft Holdings bud på Vesterålskraft AS